

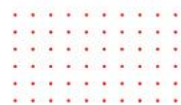
HET HORNEMANNHUIS

HET MAG NIET UITMAKEN
WIE JE BENT!

HERINNERINGSCENTRUM HORNEMANN

Het mag niet uitmaken wie je
bent

Opbouw slide deck

- De in deze PowerPoint opgenomen plaatjes kunnen worden gebruikt als je geen koffers tot je beschikking hebt, of ter extra ondersteuning van het college.
- Alle tekstdia's worden **niet** getoond; deze dienen uitsluitend om de lijn van het verhaal te volgen en als geheugensteuntje. De afbeelding komt kort in beeld en wordt daarna vervangen door een zwarte dia, waardoor de aandacht even wordt getrokken.
- In de notities per afbeelding staan de bullets, die je eventueel in de presentatiemodus kunt gebruiken.
- De zwarte dia's zijn bedoeld om het voorgaande plaatje te laten vervagen.
- PAS OP, selecteer de goede slides voor Experimenten en moord! Afhankelijk van de doelgroep!

Intro 3 min

- Welkom
- Intro van de verhalen verteller

Begin slogan: het niet mag uitmaken wie je bent

Het mag niet uitmaken wie je bent

1930 – 1933 Foto op de tafel

- Flip, Bets, Edo en Lex vormden een gewoon gezin in Eindhoven.
- Op 1 januari 1933 werd hun geluk compleet met de geboorte van hun zoon Edo. Het gezin straalde van geluk.
- *OPEN KOFFER 1, zorg dat het lichtje aan staat*

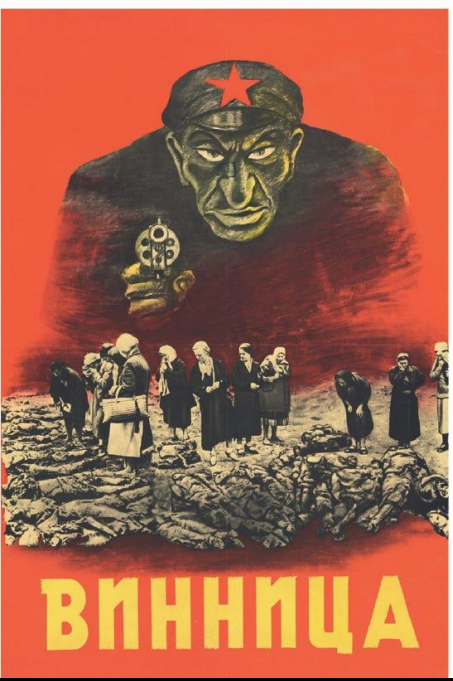
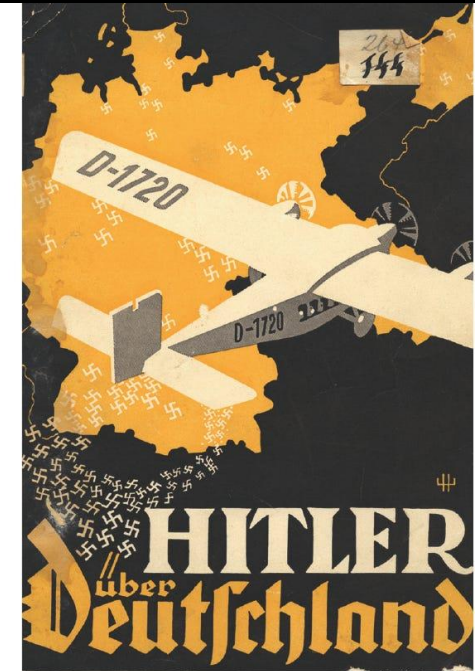
EDO, FLIP EN LEXJE HORNEMANN

1933 - Opkomst Hitler

- In 1933 kwam Hitler aan de macht in Duitsland. Via propaganda wist hij grote groepen mensen te beïnvloeden. Bepaalde bevolkingsgroepen werden systematisch weggezet en tot zondebok gemaakt.

1933 - Onderdrukking

- Joodse mensen, Sinti Roma, Gehandicapten,... worden langzaam uitgesloten van de maatschappij
- Bevolking wordt opgehitst
- 1938 Kristalnacht
 - Synagogen in brand, 600 mensen vermoord, 1000de winkels geplundert

1936-1938 Kristallnacht

- In 1936 werd Lex geboren – hoe welkom was hij wel niet! Het gezin straalde van geluk. De twee jongens leefden hun jeugd onbezorgd, spelend in de straat en het park, zonder te beseffen wat er dichtbij in de wereld aan het gebeuren was.
- Op 10 november 1938 kwam Flip thuis, zijn ogen vol tranen. Bets voelde meteen dat er iets ernstigs was gebeurd. Flip vertelde met gebroken stem over de gebeurtenissen in Duitsland: tienduizenden Joodse winkels en bedrijven waren geplunderd en in brand gestoken. Synagogen gingen in vlammen op en op straat waren honderden Joodse mensen zonder genade vermoord. Het was de Kristallnacht. De angst en wreedheid die daar heersten, raakten hen diep.
- Flip en Bets voelden een knoop in hun maag. Wat betekende dit voor de toekomst van hun gezin?
- En de kinderen? Die waren nog steeds buiten, spelend met vriendjes, voetballend en knikkerend, helemaal opgaand in hun eigen wereld – onwetend van de angst en het geweld dat zo dichtbij heerste.

1940 Oorlog!

- Duitsland valt in mei 1940 Nederland binnen
- Capitulatie
- Duitse onderdrukking start
 - Uitsluiten
 - Achterin bus, achterin bioscoop, werk, school

1942 - Philips

- Philips had een bijzondere positie tijdens de oorlog, omdat het bedrijf belangrijk was voor de oorlogsindustrie. Vanuit de fabrieken in Duitsland en Polen volgde Philips nauwgezet de verschillende stappen van de vervolging van Joodse werknemers.
 - Met Kerst 1941 richtte Philips het SOBU op, het Speciaal Operatie Bureau, met als doel de Joodse medewerkers te beschermen tegen deportatie of gedwongen verhuizing. Het bedrijf zei tegen de Duitsers: *“Wij maken kritische legeronderdelen, en deze worden voornamelijk door Joodse mensen geproduceerd, dus zij moeten in Eindhoven blijven!”* De Duitsers gingen akkoord.
 - In 1942 werkte Philips aan een plan om de Joodse medewerkers, samen met hun gezinnen, te verplaatsen naar veiliger locaties, zoals Spanje of Curaçao.
-
-

1942 - Verhuizing!

- Begin 1942 werden veel Joodse mensen gedwongen te verhuizen naar Amsterdam. Philips had dit vooruit gezien en verhuisde juist veel van zijn Joodse medewerkers naar Eindhoven, onder de bescherming van het SOBU.
- In Amsterdam groeide de Joodse gemeenschap van 25.000 naar 65.000 inwoners. Zo zaten ze allemaal dicht bij elkaar – ‘lekker makkelijk’, maar helaas ook goed voor de volgende fase van de vervolging.
- In mei 1942 moesten alle Joodse mensen vanaf zes jaar buiten een gele ster dragen. Lexje was in het begin trots op zijn ster. Hij liet hem zien aan zijn vriendjes: *“Mooi hè? Hebben jullie niet!”* Maar zijn vriendjes wilden niet meer met hem spelen. *“Mensen met een gele ster veroorzaken problemen,”* zeiden ze. Lexje zakte in elkaar van teleurstelling, maar gelukkig had hij zijn grote broer Edo, die ook zo’n ster droeg, nog bij zich.
- Eind 1942 werd het gezin gedwongen te verhuizen naar een piepklein huisje in de Gagelstraat in Eindhoven, vlak bij het SOBU-gebouw. Hun eerdere huis werd toegewezen aan een NSB-gezin. Het leven werd steeds kleiner, maar de nabijheid van het SOBU bood nog een sprankje bescherming.

1943 - Onderduiken

- Josph, de broer van Bets, kreeg een oproep om zich te melden in Westerbork. Hij deed alsof hij gehoorzaamde, maar dook onder, vlakbij waar hij woonde. Niemand wist ervan.
- Flip wilde dat Bets, Edo en Lex ook onderdoken, samen met Bets' zussen, die eveneens onderdoken. Hij zei dat Philips hem zou beschermen, maar het gevoel van onzekerheid over het gezin bleef zwaar drukken.
- Er ontstond een heftige discussie. Bets wilde Flip niet alleen laten, maar uiteindelijk gaf ze toe en dook als eerste onder, gevolgd door Edo en Lex. De twee kinderen werden 's nachts, tijdens de sperrtijd – levensgevaarlijk – op de fiets naar hetzelfde onderduikadres in Aarle-Rixtel, Kasteel Croy, gebracht.
- De volgende dag werd het gezin verder opgesplitst. Kinderen die buiten speelden en lawaai maakten, brachten henzelf in direct gevaar. Edo werd daarom weggehaald en naar een andere boerderij gebracht, onbekend voor Bets en Lex, want verraad lag altijd op de loer.
- Bets voelde zich diep ongelukkig, weg van Flip en Edo, weg van haar vertrouwde omgeving. Lex miste zijn grote broer vreselijk en mocht alleen op zondag, tijdens de hoogmis, kort naar buiten. *Sssttt... stil zijn!*

1943 - Uit Onderduik

- Bets voelde dat dit geen leven was. Ze had hevige heimwee naar Edo en Flip, naar hun gezin dat verspreid en onbereikbaar leek.
- Via de ondergrondse hoorde Bets dat het in Eindhoven wat rustiger was geworden. Geen razzia's meer, maar die rust kwam omdat de meeste Eindhovense Joodse mensen inmiddels al gedeporteerd waren.
- Bets had heftige gesprekken met haar ondergedoken zussen, vader Flip en broer Jo. Ze wilde uit onderduik komen, terug naar Flip en haar zoon Edo. Niemand kon haar overtuigen om nog in onderduik te blijven. Uiteindelijk verlieten Bets, Edo en Lex hun schuilplaats en keerden terug naar Eindhoven.
- Even waren Flip, Bets, Edo en Lexje weer een compleet gezin. Ze waren ontzettend blij in hun kleine huisje, elk moment samen koesterend.
- Ondertussen hield Philips zijn bijzondere positie. Op verzoek van de Duitsers werd in Kamp Vught een afdeling van het SOBU opgericht: het Philips Kommando. Zo probeerde het bedrijf, binnen de moeilijke en gevaarlijke omstandigheden, nog enige bescherming te bieden aan zijn Joodse medewerkers.

1943 - Razzia SOBU

- *Tot straks, Flip. Als flip naar werk gaat*
- SOBU razzia
- *"Flip! Nee! Flip, nee!"* riep ze wanhopig.
- Savonds duitse officier en opdracht naar kamp Vught te gaan

POL-65724

GZ
28207

1939 - Kamp Vught

- Een concentratiekamp betekende een leven van ontbering: slapen in barakken die meer op schuren leken, slechte hygiënische voorzieningen, schaarse en slechte voeding, scheiding van mannen, vrouwen en kinderen, en constante terreur door de kampbewaking.
- Bets kreeg ook werk toegewezen bij het Philips Kommando: ze maakten knijpkatten, scheerapparaten en radiobuizen. Nog steeds waren mannen en vrouwen gescheiden, zowel in de barakken als in de werklokalen.
- *Pak de knijpkat uit koffer 2*
- Met Kerst kreeg Flip toestemming om heel even, slechts tien minuten, bij Bets, Edo en Lex te zijn. Bets had meel, bloem en boter georganiseerd en een klein taartje gebakken om in die korte tijd Edo's verjaardag te vieren. Het gezin was even bij elkaar, al vloeiden de tranen volop en voelde iedereen de zwaarte van hun situatie.

1944 - Op Transport naar Auschwitz

- 2 juni 1944 op transport gezet richting Auschwitz
- De trein bestond uit veewagons, waarin de mensen letterlijk werden gepropt. Met zweepen en stokslagen werden de wagons tot de nok toe gevuld.
- In de ene hoek stond een ton met water, in de andere een ton die als toilet moest dienen. De mensen stonden zo dicht op elkaar dat het onmogelijk was bij de tonnen te komen. Wie moest, moest het maar laten lopen. Bets, Edo en Lex ervoeren de angst, benauwdheid en vernedering van dichtbij – een tocht die geen einde leek te hebben.
- *Beeld uit*

1944 - Aankomst in Auschwitz

- Op 6 juni arriveert de trein in Auschwitz, de geallieerden vallen Frankrijk binnen
- Selectie
 - Philips Kommando naar rechts
 - Flip wordt terug trein in geduwd
- Rechter rij gaat werk kamp in
- Linker rij wordt afgemarcheerd richting rokende schoorstenen

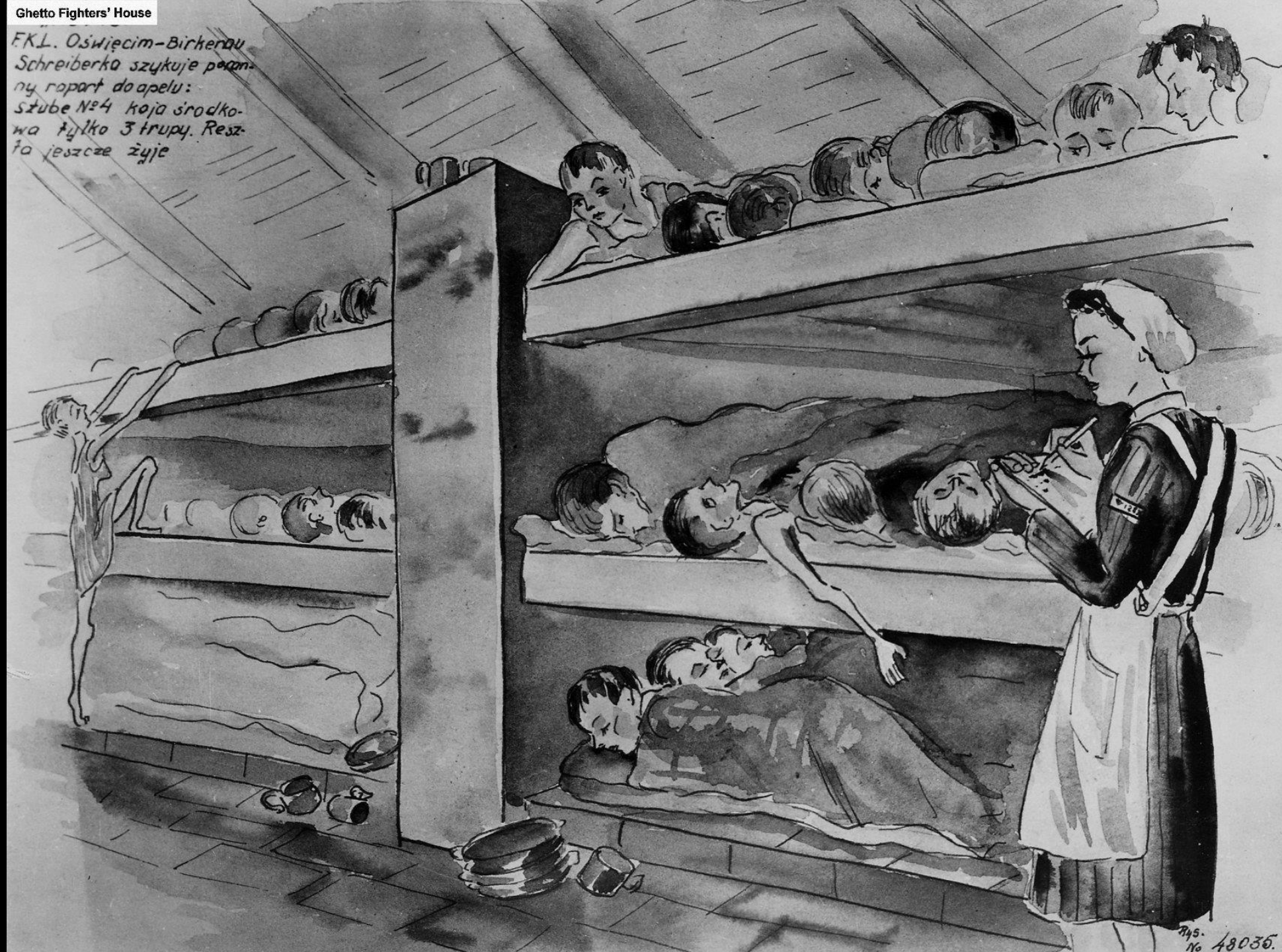

1944 – Auschwitz / Birkenau

- Haren, gevangenen kleding, tatoeage, nummer ipv naam
- Appel
- Bets wordt ziek, zoeken barak
- Bets overlijdt
- Edo Lex alleen in Auschwitz
- Selectie en naar Barak 11, andere omstandigheden

F.K.L. Oświęcim-Birkenau
Schreiberka szykuje poran-
ny raport do apelu:
szubie №4 kaja środko-
wa tylko 3 trupy. Resz-
ta jeszcze żyje

1944 - Neuengamme

- De 20 kinderen arriveren vanuit Auschwitz in Neuengamme
- Mannenkamp
- Geheim
- Medische experimenten

NEUENGAMME

Selecteer de slides voor de
doelgroep

Groep 7-8

1944 – 1945 – Experimenten(7-8)

- Op de ochtend dat de kinderen aankwamen, begonnen de medische experimenten.
- Alle kinderen werden besmet met het TBC virus via de huid of via inademing
- In de vijf maanden dat de kinderen in Neuengamme verbleven, voerde de dokter meerdere operaties uit om te onderzoeken hoe de TBC zich door hun lichaam verspreidde, bijvoorbeeld via de lymfeklieren.
- De kinderen werden steeds zieker Open in koffer 2, het hekwerk wat voor de foto staat. Dit zijn Edo en Lexje

Selecteer de slides voor de
doelgroep

> 12 jaar

1944 – 1945 - Experimenten

- Op de ochtend dat de kinderen aankwamen, begonnen de medische experimenten. Een groep kinderen kreeg een buis, zo dik als een pink, rechtstreeks in hun longen ingebracht, waarna TBC-bacteriën werden toegediend.
- Een andere groep kreeg diepe snijwonden, die vervolgens werden ingewreven met vuil en glas waarin eveneens TBC-bacteriën zaten. Dit alles gebeurde zonder verdoving.
- In de vijf maanden dat de kinderen in Neuengamme verbleven, voerde de dokter meerdere operaties uit om te onderzoeken hoe de TBC zich door hun lichaam verspreidde, bijvoorbeeld via de lymfeklieren.
- De kinderen werden steeds zieker. Hun kleine lichaampjes konden nauwelijks omgaan met de pijn, het gebrek aan voeding en de infecties. Elke dag was een strijd om te overleven, terwijl hun gezondheid en energie steeds verder afnamen.
- *Open in koffer 2, het hekwerk wat voor de foto staat. Dit zijn Edo en Lexje*

1944 - 1945 - Vader Flip

- Flip naar Gross-Rosen
- Dodenmars
- Overlijden van de kou in open wagon
- Uit de trein gegooid
- Op het struikelsteentje staat slechts sober: *overleden, ergens in Oost-Europa.*

1945 - Het einde

- 20 april 1945, op Hitlers verjaardag, opdracht alles te laten verdwijnen
- Bullenhusen damm goede plek
- Kinderen worden daar naar toe gebracht
- Vermoord in de kelder

1963 - De daders, Heißmeyer

- *Open Koffer 2 en haal de foto van Heißmeyer*
- De man achter de wrede experimenten was hoofdonderzoeker dokter Kurt Heißmeyer, vader van vier kinderen. Hij belde dokter Mengele en vroeg of hij twintig kinderen kon selecteren voor een vervolgstap in zijn TBC-onderzoek.
- Al zijn volwassen proefpersonen waren inmiddels overleden, en hij wilde onderzoeken of hij met een jong lichaam zijn "geheim" kon ontrafelen. Dokter Mengele voldeed zonder aarzelen aan dit verzoek en bracht de twintig kinderen weer op krachten.
- Dokter Trzebinski werd gearresteerd en ter dood veroordeeld. Dokter Heißmeyer vluchtte en dook onder, in 1946 opende hij een TBC-ziekenhuis in Duitsland, gefinancierd met geroofd Joods geld. En werd een beroemd arts gespecialiseerd in TBC.
- In 1963 werd hij herkend en moest hij terechtstaan. Tijdens het proces beweerde hij geen enkele schuld te hebben: *"Het waren maar Joodse kinderen, wat maakt dat uit?"* Hij werd veroordeeld tot levenslang en overleed in 1967 in de gevangenis.
- Zijn kinderen, die hem als vader hadden gekend vóór, tijdens en na de oorlog, verklaarden dat hij een goede vader was geweest. Een schrijnend contrast tussen het privéleven dat zijn gezin kende en de gruwelijke daden die hij als onderzoeker had gepleegd.

1946 - De daders, Strippel

- *Pak foto Strippel*
- De SS-officier Strippel gaf zich na de oorlog vrijwillig aan. Hij werd veroordeeld voor gruweldaden die hij in concentratiekamp Buchenwald had gepleegd en kreeg een gevangenisstraf van tien jaar. Na zeven jaar werd hij vervroegd vrijgelaten wegens goed gedrag.
- Later probeerde men hem te vervolgen voor de moord op de kinderen, maar door te weinig bewijs werd hij vrijgesproken. Sterker nog, hij ontving 120.000 Duitse mark als schadeloosstelling.
- Pas vlak voor zijn dood kwam er voldoende bewijs naar boven om hem schuldig te verklaren voor deze misdaden. Te laat: Strippel stierf in vrijheid, zonder ooit daadwerkelijk veroordeeld te zijn voor de gruwel die hij had begaan.

HET HORNEMANN HUIS
HET MAG NIET UITMAKEN
WIE JE BENT!

HET HORNEMANN HUIS

BEDANKT VOOR JE AANDACHT

 HET MAG NIET UITMAKEN
WIE JE BENT!